

De andligen undermåligas straffrättsliga behandling.

Föredrag vid Nordiska mötet för abnormsaken i Helsingfors den 24—27. Juli av *Allan Serlachius*, professor i straffrätt vid Helsingfors universitet.

Ett ord, som vi alla känna, lyder: »ingen kan tjäna två herrar». Straffets huvudsvårighet — jag hade så när sagt dess förbannelse — består just däri, att det måste tjäna tvänne ofta nog väsentligen olika ändamål, att det måste tjäna två herrar. Rättsstraffet — och endast därom är här nu fråga — syftar städse åt två håll, dels åt samhället i dess helhet, dels åter åt förbrytaren, den person som underkastas straffet. Det avser att influera i en viss given riktning dels samhället i dess helhet — straffets allmänt avhållande, generalpräventiva ändamål — dels åter den bestraffade särskilt — straffets enskilt avhållande, dess specialpräventiva ändamål. I viss mån kan ju detsamma sägas om en hel mängd andra, ja om alla, samhällsåtgärder. Då samhället t. ex. ombändertager en kolerajuk, isolerar och sköter om honom på bästa sätt, så sker detta ingalunda blott för hans egen skull utan kanske ledes samhället i de flesta fall i främsta rummet av tanken på den fara, den sjuke representerar för sin omgivning, för samhället i dess helhet. Men mellan rättsstraffet och övriga samhällsåtgärder föreligger dock just i detta avseende en väsentlig skillnad. Den kolerajuke, för att återgå till det nyss anförda exemplet, är för samhället vid alla de åtgärder detsamma företager med honom ett ändamål, icke ett medel. Samhället använder honom icke såsom ett medel för att ernå en värkan på andra, eventuellt på bekostnad av hans eget väl. Helt annat

är i detta avseende förhållandet med straffet. Man måste vara mera än optimist, ja man måste ha gått genom livet med lykta ögon för att ens kunna tro eller hoppas att fängelse eller tukthus länder envar lagbrytare till gagn. Envar, som själv suttit som domare, har säkerligen flere än en gång haft den plågsamma känslan av att det straff han i lagens namn och i kraft av lag ådömt en förbrytare icke kommer att lända denne själv till gagn, att denne tvärtom måhända ännu kunde räddas till sin själ, i händelse han kunde undgå tukthuset, men att hans öde i och med tukthuset var så att säga beseglat. Skaldens ord »han hade ej smakat ej ens som stöld, en fröjd i sin levnads dar, hans tårar frusna i livets köld ej runnit sen barn han var«, gällde icke blott hjältar sådana som nr 15 Stolt. De hava tyvärr sin tillämpning även på flere än en förbrytare. Och otvivelaktigt kan väl anses vara, att på flere än ett av dessa samhällets olycksbarn godhet, mildhet och mänskligt medlidande skulle verka långt mera välgörande än lagens stränghet. Oaktet samhället inser, att straffet ofta nog stjälpes i stället för att hjälpa en sådan förbrytare, straffar det och måste det emellertid straffa honom, just emedan straffet åsyftar att influera icke endast honom utan även hans omgivning. I det samhället straffar honom, använder det förbrytaren såsom ett medel till åstadkommande av en verkan på andra än honom själv. Han har genom sin onda gärning givit sin omgivning ett dåligt exempel, som hastigt kan smitta, och får därför finna sig i att han, även med fara att han själv därigenom går helt och hållet under, användes till åstadkommande av ett avskräckande exempel för samma omgivning, ett motgift mot det gift han ingjutit i samhällskroppen.

Det gavs en tid, det s. k. avskräckningsstraffets tidevarv, då man med straffet uteslutande avsåg att inverka på samhället, utan att alls fråga efter vad det blev av den bestraffade individen själv. Den modernaste straffrätten åter visar tendenser att gå till den motsatta ytterligheten, att avpassa straffet sålunda, att dess inverkan på den bestraffade må

bliva den möjligast bästa med totalt förbiseende av vilken verkan straffet sålunda kommer att hava på samhället i dess helhet. Den ena ytterligheten är lika farlig som den andra. Lika litet som samhället i den enskilda individen får se blott och bart ett medel för ernåendet av en inverkan på individens omgivning utan att als fråga efter honom själv, lika litet kan och får samhället vid bestraffandet av individen uteslutande hava ögonen fästade på honom allena och helt och hållet förbise straffets inverkan på hans omgivning. Med den enskilda individen skulle man ofta nog kunna komma längre med godo än med ondo, men det oaktat måste han straffas, underkastas en behandling, som avser att tillfoga honom ett ont, emedan samhällets reaktion mot brottet annars skulle värka icke avskräckande utan tvärtom inbjudande. Går man alltså för långt i sin omtanke om förbrytarens väl riskerar man — att uppfostra förbrytare. Härtill kommer yttermera en viktig omständighet. Straffets inverkan, det inflytande det avser att hava på samhället i dess helhet, inskränker sig ingalunda blott till att vara ett varnande, ett avskräckande exempel. Om samhället upphörde att i form av straff med ont reagera mot det onda, så må man icke tro, att all dylik reaktion därmed skulle upphöra. Innan straffet vart till, fanns hämnden, och skulle staten i detta nu upphöra att straffa, så skulle reaktionen mot det onda ånyo ikläda sig hämndens former. Självbevarelseinstinkten, den ursprungligaste och starkaste av alla människans drifter, utgör grunden för såväl hämnden som straffet och den låter icke leka med sig. Negligerar staten den förörrättade individens — man kunde nästan säga — hämndbehov, så är följden den, att han själv tager hand om densamma. Det man har att välja emellan är således ingalunda statlig hämnd eller ingen hämnd utan statlig eller privat-hämnd, rättsstraff eller nävrätt. Och detta gäller icke blott om staten upphör att reagera mot brottet, utan även för det fall att den icke gör det nog eftertryckligt. Också i detta avseende är alltså försiktighet av nöden. Straffets egenskap

att utgöra ett försonande av brottet får med andra ord icke heller den offras för dess enskilt avhållande, dess uppfostrande verkans skull.

Men lika viktigt som det är att ihågkomma detta, lika nödvändigt är det å andra sidan att icke heller lämna straffets enskilt avhållande värkan ur ögonsikte. Samhällets eget intresse kräver, att straffet så vitt möjligt ordnas så, att det hjälper och icke stjälper den bestraffade, ty varje förlorad individ betyder för samhället en förlust. Idealet dit vi skola sträva är ett straff, som uppfyller så väl sin allmänt avhållande som sin enskilt avhållande bestämmelse. Tyvärr låter sig detta lika litet som ideal överhuvudtaget förverkligas. Svårigheten ligger däri, att det som vore bäst för det ena ofta nog icke lämpar sig för det andra av straffets tvänne huvudändamål. Det som vore egnat att hos förbrytaren själv framkalla den önskade sinnesförändringen, framkallar icke alltid hos samhället den sinnesstämning straffet avser att framkalla och tvärtom. Då gäller det att tjäna två herrar, att kompromissa mellan straffets enskilt avhållande och dess allmänt avhållande ändamål. Frågan vilkendera av dessa man mera bör hålla på, huruvida man, då ändamålen icke låta förena sig, främst bör hava i sikte straffets inverkan på samhället i dess helhet eller dess inverkan på förbrytaren själv, är den, som ligger till grund för de flesta kontroverser inom den straffrättsliga doktrinen. Det är också den som utgör kärnan i meningsskiljaktigheterna rörande den fråga vi nu speciellt hava att sysselsätta oss med, nämligen frågan om andligen undermåliga personers straffrättsliga behandling.

Uttrycket andligen undermålige (geistig minderwertige) återgiver egentligen icke fullt exakt det, som därmed menas inom den straffrättsliga doktrinen. Tolkat efter orden skulle benämningen omfatta alla de personer, som i avseende å sina själsförmögenheter icke fylla det normala måttet, alltså även de helt och hållet otillräknelige. Då man i straffrätten talar om »andligen undermålige« menar man endast dem,

som utan att vara helt och hållet otillräknelige icke äro andligen målfylliga eller med andra ord endast dem, som med ett annat, även det mycket gångbart och i detta avseende exaktare namn kallas förminskat tillräknelige. Att jag det oakttat föredragit att tala om andligen undermåliga beror på tvänne omständigheter. Dels har emot uttrycket »förminskat tillräknelige» från en del håll gjorts invändningar av terminologisk art, som göra att man helst undviker det. Dels, och detta är för mig huvudsaken, omfattar uttrycket andligen undermålige icke alla fall av förminskad tillräknelighet. En havande kvinna t. ex. kan mycket väl tänkas befinna sig i ett tillstånd av förminskad tillräknelighet, men kan väl omöjlig betecknas såsom andligen undermålig. Såsom andlig undermålighet kunna med andra ord endast de fall av förminskad tillräknelighet betecknas, där den förminskade tillräkneligheten är av så att säga kronisk eller konstitutionell art, ej däremot de fall, som äro av akut eller tillfällig natur. Endast om personer av det förra slaget skall här alltså bliva tal.

Att man mellan de tillräkneliges och de otillräkneliges klass kan och bör skilja en tredje grupp individer, som utan att vara otillräknelige likväl, för att tala med den finska strafflagen, äro i avsaknad av förståndets fulla bruk, bestreds länge och väl i synnerhet i den tyska straffrättsliga litteraturen. Numera medgiva de flesta, att så är förhållandet och det oberoende av huru man definierar otillräkneligheten. Mellan den friske och den sjuke står den halvsjuka, mellan dem, som hava förstånd och sakna förstånd, står den som saknar förståndets fulla bruk, mellan den normala och onormala den på gränsen stående o. s. v. Härom är man så som sagt numera skäligen ense. Men oenigheten börjar så snart det gällt att närmare definiera detta förminskade tillräknelighetstillstånd. Här gives det ej mera någon allmänd opinion. Man kunde då snarare påstå att det knappast gives två, dess mindre flere, som tänka lika i denna sak. Ville man nu härav draga slutsatsen — och ansatser därtill finnas

här och där i litteraturen — att frågan om den förminskade tillräkneligheten icke vore tillräckligt förberedd, icke mogen att i lagstiftningsväg observeras, så måste man ur lagstiftningen borteliminera icke blott de förminskat tillräknelige, utan även de otillräknelige. Ty i hela den straffrättsliga doktrinen torde det knappast i detta nu givas ett spörsmål så utsatt för kontrovers mellan sakkunnige, som frågan: vem är tillräknelig, vem otillräknelig? Schweiz, Österrike och Tyskland stå i beredskap att omarbete sina strafflagar. Den rikhaltiga litteratur i form av broschyrer, tidskrifts-upsatser, kongressbeslut m. m., til vilken tillräknelighets-spörsmålet i detta sammanhang givit upphov, utgör det mest eklatanta bevis på, att man icke heller i denna fråga kan tala om någon allmän opinion. Och det oaktat är otillräkneligheten ett begrepp, varmed såväl vetenskap som praxis städse opererat.

Ingen vän till legaldefinitioner i allmänhet, anser jag det minst sagt obehövt, att definitioner av begreppen otillräknelighet och andlig undermålighet ingå i lagen. Det säger nämligen sig självt, att dylika definitioner städse, för att giva praxis nödigt spelrum, måste bliva så pass flytande, att det skydd, de avse att giva mot befarat godtycke, bliver mera eller mindre illusoriskt. Har praxis hittills kommit till rätta dylika definitioner förutan — och det har det åtminstone hos oss gjort — så skall den väl också hädanefter reda sig utan dem. Anser man åter — och detta tyckes vara den i Tyskland förhärskande åsikten — sig icke kunna undvara legaldefinitioner, så måste man nöja sig med en antydning i allmänna ordalag, dem var och en sedermera tolkar på sitt eget sätt. Det är således närmast en smakfråga, huruvida man vill i lagen intaga dylika definitioner eller ej. Vad som däremot är av vikt att observera, emedan man så ofta också på sakkunnigt håll synes benägen att förbise detsamma, är att den andliga undermåligheten lika litet som tillräkneligheten äro några naturalbegrepp. Här är icke fråga om, vem som enligt den moderna eller den modernaste psykiatrin är

att anses för halvklok, helklok eller tokig, utan här är fråga om, vem som i ett visst givet samhälle enligt där gällande allmän uppfattning är att anses såsom sådan. Lika litet som man utan vidare kan lyckliggöra exempelvis en afrikansk kafferstam med ett kulturfolks strafflag, lika litet kan man vid afrikansk rättsskipning operera med ett europeiskt tillräknelighetsbegrepp. Frågan vad som skall straffas, vilka gärningar skola anses som brott, kan icke skiljas från frågan vem som skall straffas. Det som man skrattar åt på ena sidan om gränsen, anses på andra sidan för ett brott, och gärningar, som vi i dag anse tillåtna, bestraffade våra förfäder såsom grova brott. Det naturliga brottet, den gärning, som oberoende av tid och rum städse hade varit och städse komme att förbliva straffbar, är ännu ofunnen. Och samma är förhållandet med den naturliga tillräkneligheten. Straffet är icke en medicinsk åtgärd, som avser en viss given persons psykofysiska läkande, utan en samhällsåtgärd, som avser att framkalla en viss effekt icke blott på den bestraffade utan även på det bestraffande samhället självt. Just därför kan frågan vem som kan och bör straffas eller med andra ord frågan om tillräkneligheten icke avgöras utan att hänsyn tages till kulturen, till den allmänna uppfattningen i det samhälle, som straffar. Först efter det de landvinningar, den moderna psykiatrin gjort och fortfarande kommer att göra, inträngt i själva folkmedvetandet, först då kan samhället i enlighet med dem omforma det tillräknelighetsbegrepp, med vilket det opererar. I någon mån kan en förständig lagstiftare lika som även lagskipare anticipera. Han kan ett litet grand gå det allmänna rättsmedvetandet i förväg och sålunda så att säga vägleda den allmänna opinionen. Men detta bör ske med yttersta försiktighet. Opererar han med ett tillräknelighetsbegrepp, som helt och hållet går över den stora allmänhetens horisont, så riskerar han, om också begreppet vore baserat på psykiatrins sista ord i saken, att straffet icke mäktar fylla sin samhällliga funktion och att hämndens, nävrättens hydra lyfter på huvudet.

Den närmaste frågan är följaktligen den, huruvida tillvaron av en klass individer, som stå på gränsen mellan tillräknelighet och otillräknelighet, trängt in i folkmedvetandet, huruvida man kan räkna på att den stora allmänheten skall hava förståelse för lagstiftarens åtgärd, att beträffande den kriminella ansvarigheten skilja emellan helt och halvt tillräknelige. Enligt min tanke kan det icke råda något som hälst tvivel om att frågan bör besvaras jakande. Redan den omständigheten, att man i folkspråket träffar uttryck sådana som »tassig, fjollig, vriden» o. s. v. varmed menige man be-tecknar personer, vilka om de också icke kunna anses vara oansvariga för sina gärningar, dock måste bedömas med en annan måttstock än vanliga människor. Halvtillräkneligheten är således icke något för menige man okänt begrepp, utan tvärtom något, varmed man och man emellan opererats långt innan det vann lagstiftarens beaktande.

Kommer så sist och slutligen frågan om de förminskat tillräkneliges straffrättsliga behandling. I de länders lagar, där den förminskade tillräkneligheten överhuvud taget alls vunnit beaktande, inskränker sig dess särställning därhän, att straffet minskas. Sålunda stadgar t. ex. den finska strafflagen, att i fall någon, som begått brott, prövas hava därvid saknat förståndets fulla bruk, fastän han ej kan anses för otillräknelig, så skall straffet nedsättas enligt samma principer, som gälla personer mellem 15 och 18 år. Då fråga är om fall, där den förminskade tillräkneligheten beror på en akut orsak, synes en sådan bestämmelse vara på sin plats. Kvinnan, som under havandeskapet begår ett brott, för att återgå till det nyssanfördas exemplet, tarvar icke någon speciell straffrättslig behandling från samhällets sida. Det enda som här synes vara av nöden, är att straffet nedsättes i proportion till hennes tillräknelighet. Helt annat är förhållandet med de personer, hos vilka den förminskade tillräkneligheten är av kronisk natur, med de andligen undermåliga. Den andligen undermålige, som visar brottsliga tendenser, utgör, om han får gå lös och ledig, en ständig fara för sam-

hället, ty av en halvgalen person med brottsliga instinkter kan man när som helst vänta nya brott. Oberoende av om hans brott är större eller mindre utgör det, då man tillika tager i betraktande hans abnorma själsliv, ett symptom på stor samhällsfarlighet. Här fordrar samhällets väl, att reaktionen mot det onda han gjort avpassas icke efter gärningens reala, utan efter dess symptomatiske betydelse. Själva den begångna gärningens samhällsfarlighet försvinner här m. a. o. i bredd med den samhällsfarlighet den röjer hos gärningsmannen. Samhällets väl kräver därför framför allt ett effektivt skydd mot mannen såsom sådan, antingen genom hans själsliga förbättrande eller, i händelse han är oförbätterlig, genom att han berövas tillfälle att begå brott. Men uppenbart är att man icke åstadkommer detta genom att på grund av hans förminskade tillräknelighet förkorta hans straff. Samhällets väl fordrar tvärtom ofta att han möjligast länge hålles bak lås och bom. Också i annat avseende måste det anses förfelat att ådöma den andligen undermålige ett straff, som endast med avseende å måttet skiljer sig från de straff, man ålägger tillräkneliga personer. Den andligen undermålige är nog icke otillgänglig för straff. Vore han det, så skulle han vara otillräknelig, icke halvt tillräknelig. Men ett vanligt, för personer med normalt själsliv avpassat straff lämpar sig säkerligen i de flesta fall ej för honom. Ett sådant straff förvärrar eller förbättrar i ingen händelse det onda i honom, som framom andra gör honom farlig för omgivningen, hans abnorma själsliv. Också ur enskilt avhållande synpunkt sett kan det alltså icke anses tillfredsställande, att hänvisa de andligen undermålige till de vanliga straffanstalterna.

Det hittills följda systemet att, såsom i en del länder skett, h. o. h. negligera den förminskade tillräkneligheten, eller att, såsom i andra varit fallet, affärda de andligen undermålige med nedsatt straff, fördömes också numera skäligen enhälligt. Men olika och tämligen skarpt mot varandra sig brytande meningar råda därom, vilket förfarande borde

inslås. Den s. k. klassiska skolans män, vilka i allmänhet lägga huvudvikten på straffets allmänt avhållande uppgift, yrka på ett straff även för de andligen undermålige. Anhängarna av den s. k. sociologiska riktningen åter, vilka i allmänhet vilja förlägga straffets tyngdpunkt å dess enskilt avhållande uppgift, yrka främst på vård för dem. Ingendera riktningen synes vara stark nog att tillkämpa sig segern över den andra, vadan resultatet antagligen bliver en kompromiss. Och så vitt man kan och får sluta av de förslag, som hittills sett dagen, kommer den at i Schweiz, Tyskland och Österrike lösas i den riktningen, att de andligen undermålige lyckliggöras med såväl straff som vårdanstalt.

Så villig jag än är att erkänna vardera yrkandenas berättigande och oaktat livligt övertygad om att i praktiskt lagstiftningsarbete ingenting är mera av nöden än förmågan att kunna kompromissa, måste jag dock anse resultatet av kompromissandet i detta fall vara mycket olyckligt. Regimen först straff, sedan vård förefaller bra nog stötande, den påminner nästan om att risa en sjuk. Den andligen undermålige är ju icke frisk och detta erkännes även av samhället, som just på denna grund ålägger honom tvångsvård. Att uppskjuta vården för att först låta honom smaka riset kan knappast nog försvaras. Tänker man sig åter att vården skall föregå straffet, så bliver förfarandet mindre stötande men i annat avseende rent av befängt. Först någonting, som närmar sig vård av en sinnessjuk och som efterkur sedan tukthus eller fängelse. Det bliver att riva upp vänstra handen vad man nått och jämt fått uppbyggt med den högra. Men även andra hänsyn än omtanke om de andligen undermåliges eget väl synas avgjort tala emot en sådan sakernas ordning. De vanliga straffanstalterna äro inga sjukvårdsanstalter och lämpa sig därför lika litet för de andligen undermålige, som dessa lämpa sig för dem. I straffanstalterna utgöra de andligen undermålige ett främmande, ofta nog svårt disciplinerat element, vilket verkar störande på livet inom anstalten. Och samma är förhållandet även med sjuk-

vårdsanstalterna. Även deras föreståndare torde helst betacka sig för andligen undermåliga personer, som gjort sig skyldiga till brott. Härtill kommer yttermera en omständighet. Åtminstone hos oss i Finland och, enligt vad jag trott mig finna, även annorstädes hyser den stora allmänheten ännu i dag som är en djupt rotad misstro till dårvårdanstalterna, och i vidsträckta kretsar gäller det hart när som en skam att hava suttit på en anstalt för sinnessjuka. Att detta icke är såsom sig borde, säger sig självt och lika uppenbart är, att man icke förbättrar utan förvärrar saken genom att befolka dårvårdanstalterna med kriminella individer, vilka av domstol ålagts att fullbordad séjour dårstädes flytta över till tukthuset.

Vid bedömandet av frågan om den för de andligen undermålige lämpligaste straffrättsliga behandlingen bör man utgå från det faktum, att de utgöra ett mellanting mellan friska och sjuka. Deras straffrättsliga behandling bör därför även den vara ett mellanting mellan straff och sjukvård, något som jag ville kalla tvångsvård. Det om vars förbättrande samhället främst måste vinnlägga sig, är naturligtvis deras kroppsliga och andliga lyte, huvudorsaken till deras samhällsfarlighet. I främsta rummet är tvångsvårdanstalten, sådan jag tänker mig densamma, således en vårdanstalt under medicinskt skolad ledning. Och då på förhand omöjligens låter sig bestämmas huru lång tid den andligen undermåliges förbättring kommer att taga i anspråk, följer därav att tiden för hans uppehåll i tvångsvårdanstalten måste åtminstone i väsentlig grad bliva beroende av anstaltsföreståndarens prövning. I dessa avseenden närmar sig tvångsvårdanstalten vanliga sjukvårdsinrättningar. Å andra sidan måste man se till att den behandling, som till följd av hans brott kommer den andligen undermålige till del, i motsats mot vanlig sjukvård i någon mån tillfredsställer samhällets hämdkänsla jämte det den utgör ett avskräckande exempel för andra från att följa hans föredöme. Härav följer att i

tvångsvårdsanstalten i likhet med straffanstalterna och i motsats till sjukvårdsinrättningar finge intagas endast sådana personer, om vilkas intagande domstol förordnat. Men härav följer vidare, att tiden för den andligen undermåliges uppehåll i tvångsvårdsanstalten icke kan — också häri skiljer sig tvångsvård från vanlig sjukvård och närmar sig straff — lämnas h. o. h. obestämd utan måste antingen i lag en gång för alla eller i dom för varje enskilt fall en viss minimi- och maximitid bestämmas. Åt vem hälst man än anförtror avgörandet av tidpunkten för den andligen undermåliges lösgivande — det må nu sedan bliva anstaltsföreståndarens, domstolens eller en enkom därför tillsatt blandad kommissions sak — så tror jag att samhället åtminstone icke ännu för närvarande skulle finna sig att tiden bleve h. o. h. obestämd. Lika litet som samhället skulle godkänna att en andligen undermålig, som begått t. ex. ett mord, lösgåves såsom förbättrad efter ett par månaders vistelse i tvångsvårdsanstalten, lika litet skulle samhället tillsvidare finna sig i att en andligen undermålig, som begått en obetydlig förseelse såsom en följd därav kunde på grund av förment eller verklig oförbätterlighet för hela sin livstid kvarhållas där. Den omständigheten att vården tillika skall utgöra ett straff fordrar med ett ord sagt en viss begränsning av tiden.

Emot detta förslag kan icke med fog den invändning göres att det vore en halvmesyr. Den som stöter sig på att den andligen undermålige enligt förslaget kan komma att stundom få sitta i tvångsvårdsanstalten längre tid än hans förbättring kräver, stundom åter att lösgivas innan han förbättrats, förbiser att tvångsvården icke är enbart sjukvård utan tillika ett straff och att samma invändning kan göras mot varje straff. Även i straffanstalten får brottslingen sitta stundom längre, stundom kortare tid än som vore av nöden om straffets enda uppgift vore att hos honom framkalla en viss själslig effekt. Med större skäl kan man då emot för-

slaget invända att tvångsvårdsanstalten icke i tillräcklig grad komme att värka allmänt avhållande. Men icke heller denna invändning håller dock enligt min tanke sträck. Det lidande våra frihetsstraff medföra är även det ytterst individuellt. Såsom i synnerhet av professor Thyrén påpekats, består det avhållande elementet i det kortvariga frihetsstraffet företrädesvis, i övriga frihetsstraff i väsentlig mån, i deras egenskap att i allmänhetens ögon sätta en fläck på den som suttit inne. Denna frihetsstraffens enligt min tanke utan jämförelse mest avhållande egenskap komme även tvångsvårdsanstalten att hava. Genom att göra den i likhet med straffanstalterna till en specialanstalt för förbrytare giver samhället även tvångsvårdsanstalten en säregen hallstämpel, som gör att den av den stora allmänheten kommer att skys i samma mån som denna store allmänhet överhuvudtaget skyr brottslighet.

Yttermera skulle återstå att med några ord beröra förslagets genomförande i praktiken, frågan om vilka olika slag av tvångsvårdsanstalter borde inrättas, vilka slag av andligen undermålige främst borde komma i fråga o. s. v. Den, som i likhet med mig saknar praktisk erfarenhet på detta område, måste emellertid känna sig mycket för knäsvag för att våga uttala sig i dessa frågor, i synnerhet inför ett så sakkunnigt auditorium som det, varmed jag här behedras. Ytterst synes mig allt detta reducera sig till en fråga om råd och lägenhet. En stor nation med rikliga tillgångar har råd och möjlighet att specialisera sig, ett litet folk måste nöja sig med mindre och inom samme väggar sammanföra flere slag av vårdbehövande. Också denna fråga bör således diskuteras icke i största allmänhet utan med avseende fäst på ett visst givet samhälle. Det vore följaktligen närmast om våra finska förhållanden jag skulle hava att uttala mig. Men mina damer och herrar — Finland i detta nu! Ett land, där förstörelse hotar alla och allt, där statsmedel förvägras till och med de viktigaste kulturändamål, där envar vuxen in-

divid, såväl man som kvinna, oavlåtligt måste hålla hela sitt andliga jag på helspänn för att skydda sitt samhälles dyrbaraste, dess fäderneärvda rätt — ett sådant land erbjuder varken den materiella eller den andliga jordmån, som det praktiska genomförandet av nya idéer kräver. Därför slutar jag här.